

NVAO • NEDERLAND

TOETS NIEUWE OPLEIDING

HBO-BACHELOR

SPELTHERAPIE

Christelijke Hogeschool Ede

ADVIESRAPPORT

12 JANUARI 2023

Inhoud

1	Procedure NVAO	3
2	Nieuwe opleiding.....	4
	2.1 Algemene gegevens.....	4
	2.2 Profiel	4
	2.3 Panel.....	4
3	Oordeel.....	5
4	Sterke punten.....	6
5	Aanbevelingen.....	7
6	Beoordeling	8
	6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten.....	8
	6.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	10
	6.3 Standaard 3: Toetsing.....	15
	6.4 Graad en CROHO-onderdeel.....	16

1 Procedure NVAO

Het succesvol doorlopen van een procedure toets nieuwe opleiding (TNO) is een voorwaarde voor erkenning door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Pas na deze kwaliteitstoets kan de instelling de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan voor bestaande opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een *plan*beoordeling. Na accreditatie valt ook de nieuwe opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Een NVAO-panel van deskundigen toetst de kwaliteit van de nieuwe opleiding tijdens een locatiebezoek aan de universiteit of hogeschool. Een discussie tussen *peers* vormt de basis van de beoordeling en resulteert in een adviesrapport. Informatie over de invulling van het locatiebezoek en een overzicht van het bestudeerde materiaal zijn opvraagbaar bij de NVAO.

De beoordeling is gebaseerd op de standaarden zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198). Over de standaarden geeft het panel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

Dit adviesrapport bevat de bevindingen, overwegingen en oordelen van het panel alsook de sterke punten en aanbevelingen. Op basis van dit rapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. Een beknopt adviesrapport is eveneens beschikbaar. De NVAO publiceert beide rapporten.¹

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de (tijdelijke) TNO-procedure is te vinden op www.nvao.net.

¹ <https://www.nvao.net/nl/besluiten>

2 Nieuwe opleiding

2.1 Algemene gegevens

Instelling	Christelijke Hogeschool Ede
Opleiding	Hbo-bachelor Speltherapie
Variant	Deeltijd
Graad	Bachelor of Arts
Locaties	Ede
Studieomvang	240 EC ²
Croho³ onderdeel	Gezondheidszorg

2.2 Profiel

De Christelijke Hogeschool Ede (CHE) is een middelgrote hogeschool die aan circa 5.100 studenten onderwijs op Associate degree-, bachelor en hbo-masterniveau aanbiedt. Per collegejaar 2024-2025 is de CHE voornemens om vanuit de academie voor Sociale Studies te starten met de hbo-bachelor Speltherapie. In deze vierjarige deeltijdopleiding worden studenten opgeleid tot startbekwaam speltherapeut. Studenten leren belangrijke vakkennis en beroeps- en onderzoeksvaardigheden zodat zij speltherapie kunnen inzetten in de behandeling van kinderen die in hun ontwikkeling belemmerd (dreigen te) worden. Deze opleiding richt zich met name op professionals met een mbo-opleiding in het sociaal agogische domein of het educatieve domein en die zich willen op- of omscholen tot speltherapeut. Elke student dient te beschikken over een relevante praktijkleeromgeving waarin zij kunnen werken aan de beroepsproducten waarmee ze de door de opleiding geformuleerde leeruitkomsten aantonen.

2.3 Panel

Samenstelling

- Prof. dr. Susan van Hooren (*voorzitter*); hoogleraar Klinische Psychologie, Open Universiteit;
- Dr. Suzanne Haeyen (*lid*); bijzonder lector Vaktherapie bij Persoonlijkheidsstoornissen, coördinator Master Vaktherapie, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Beeldend therapeut, Voorzitter Vaktherapeuten Staf GGNet;
- Wilna van den Heuvel (*lid*); docent, coördinator Minor: Spelen een serieuze zaak, beeldend kunstenaar, supervisor en speldeskundige, Hogeschool Utrecht;
- Sander van Egmond (*student-lid*), student Toneelacademie Maastricht, Zuyd Hogeschool.

Ondersteuning

mr. Reinier Gerritzen, secretaris;

Yvonne Overdevest, NVAO beleidsmedewerker en procescoördinator.

Locatiebezoek

Ede, 14 december 2022

² European Credits

³ Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs

3 Oordeel

Het NVAO-panel oordeelt positief over de kwaliteit van de hbo-bacheloropleiding Speltherapie van de Christelijke Hogeschool Ede (CHE). De opleiding voldoet aan de drie standaarden van het NVAO-kader voor de beperkte toetsing. In deze vierjarige deeltijdopleiding worden studenten opgeleid tot startbekwaam speltherapeut. Zij leren kinderen te behandelen die in hun ontwikkeling belemmerd (dreigen te) worden door ingrijpende gebeurtenissen en/of problematische persoonlijkheidsontwikkeling. Daarbij maken zij in hun behandelingen op methodische wijze gebruik van de therapeutische krachten van spel.

Het panel stelt vast dat de bacheloropleiding Speltherapie nadrukkelijk voorziet in een behoefte uit het werkveld en dat zij de Nederlandse Vereniging voor Speltherapeuten en de Federatie Vaktherapeutische Beroepen nauw heeft betrokken bij de ontwikkeling hiervan. De opleiding heeft een bij het profiel passende set leerresultaten geformuleerd en heeft deze afgestemd met de belangrijkste interne en externe betrokkenen. Zij kan zich nog verder verbeteren door één eenduidige definitie van Speltherapie te hanteren en door doorlopend te verifiëren of het niveau per leeruitkomst passend en haalbaar is.

Deze bacheloropleiding Speltherapie onderscheidt zich qua doelgroep en niveau duidelijk van de reeds bestaande hbo-master Speltherapie van de CHE. De nieuwe opleiding richt zich met name op werkende professionals met een mbo-opleiding in het sociaal agogische domein of het educatieve domein en die zich willen op- of omscholen tot speltherapeut. Elke student dient te beschikken over een relevante praktijkleeromgeving waarin zij kunnen werken aan de beroepsproducten waarmee ze de leeruitkomsten aantonen. Gezien de belangrijke positie van het praktijkleren vindt het panel dat de opleiding nog nader dient te expliciteren welke eisen en verwachtingen zij stelt aan de praktijkleeromgevingen en praktijkbegeleiders.

De opleiding Speltherapie heeft een logisch en gestructureerd opgebouwd onderwijsprogramma ontworpen dat een mooie variatie aan werkvormen biedt. Studenten leren de voor een speltherapeut noodzakelijke vakkennis en beroeps- en onderzoeksvaardigheden en het beoogde docententeam is inhoudelijk en didactisch goed in staat om dit programma te verzorgen. Wel kan de CHE nog een stap maken in het permanent aanbieden van op spelbegeleiding en speltherapie gerichte opleidingsvoorzieningen.

Doordat de opleiding duidelijke eisen per leeruitkomst formuleert, is voor studenten duidelijk wat van hen wordt verwacht. De toetsing van leeruitkomsten op basis van beroepsproducten is praktijkgericht en geeft studenten voldoende flexibiliteit en ruimte voor eigen invulling. De opleiding neemt goede maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen en de examencommissie ziet daar vanuit haar wettelijke taak adequaat op toe.

Samenvattend positioneert de hbo-bacheloropleiding Speltherapie zichzelf overtuigend met een opleidingsprofiel dat voorziet in een behoefte uit het werkveld en richt zij een sterk onderwijsprogramma in dat studenten in staat stelt om de benodigde leerresultaten te bereiken.

Standaard	Oordeel
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
3. Toetsing	Voldoet
<i>Eindoordeel</i>	<i>positief</i>

4 Sterke punten

Het panel constateert de onderstaande sterke punten:

1. Arbeidsmarktbehoefte – Vanuit het werkveld is veel vraag naar vakbekwame speltherapeuten op bachelorniveau.
2. Afstemming werkveld – De opleiding heeft nauwe contacten met de voor Speltherapie relevante beroepsverenigingen en beschikt over een ruim netwerk aan speltherapeuten die betrokken zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs.
3. Docenten – Het onderwijs wordt verzorgd door inhoudelijk en didactisch bekwame docenten die al ervaring hebben met lesgeven in de hbo-masteropleiding Speltherapie van de Christelijke Hogeschool Ede.
4. Programma – Het opleidingsprogramma is sterk opgebouwd, biedt studenten een solide basis aan vakkennis en geeft hen veel ruimte om zich te bekwamen in voor Speltherapie belangrijke beroeps- en onderzoeksvaardigheden.
5. Persoonlijk – In de opleiding is veel aandacht voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van studenten. Zij worden hierbij intensief begeleid door middel van coaching en supervisie.

5 Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding doet het panel een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het positieve oordeel over de kwaliteit van de opleiding.

1. Definitie – Hanteer één heldere en eenduidige definitie van Speltherapie die door alle betrokkenen op dezelfde wijze wordt uitgedragen.
2. Niveau – Verifieer doorlopend of de niveaubeschrijvingen per leeruitkomst daadwerkelijk haalbaar en passend zijn voor datgene wat studenten (per fase) kunnen realiseren. Consulteer de examencommissie hier ook periodiek bij.
3. Inhoud – Bied voor alle studenten een solide basis aan vakkennis over psychopathologie aan.
4. Voorzieningen – Richt op school een aparte, volledig uitgeruste en uitnodigende ruimte in waar studenten hun speltherapeutische vaardigheden verder kunnen bekwamen en die als goed voorbeeld kan dienen van hoe zij spelsituaties adequaat inrichten.
5. Praktijkleren – Leg duidelijke eisen en verwachtingen vast waar de praktijkleeromgevingen en praktijkbegeleiders aan moeten voldoen om de kwaliteit van het praktijkleren te waarborgen. Stem deze bij de intake met elke student en werkplek af en leg de afspraken duurzaam vast in de beoogde overeenkomst.

6 Beoordeling

6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

Profiel

De hbo-bacheloropleiding Speltherapie (hierna: 'Speltherapie' of 'de opleiding') van de Christelijke Hogeschool Ede (hierna: 'de CHE') leidt studenten op tot het beroep van Speltherapeut. Speltherapeuten behandelen (voornamelijk) kinderen die in hun ontwikkeling belemmerd (dreigen te) worden door ingrijpende gebeurtenissen en/of problematische persoonlijkheidsontwikkeling. In hun behandeling maken speltherapeuten op methodische wijze gebruik van de therapeutische krachten van spel. Spel wordt gezien als communicatiemiddel of taal waarmee kinderen zich uiten en inzicht geven in hun belevingswereld en daarmee ook in eventuele problemen waarmee zij kampen. Door observatie van het spel verkrijgt een speltherapeut inzicht in de specifieke problematiek van het kind en kan deze passende behandelinterventies vormgeven en inzetten. Voor het panel is helder wat voor professional de opleiding beoogt af te leveren. Daarbij valt het wel op dat de CHE in het dossier meerdere definities van Speltherapie noemt. Hoewel deze elkaar niet uitsluiten, doet het panel de aanbeveling om één heldere en eenduidige definitie van Speltherapie te hanteren die door alle betrokkenen op dezelfde wijze wordt uitgedragen. Daarnaast kreeg het panel op basis van het dossier de indruk dat de opleiding zich met name richt op het aanleren van één methodiek. Uit de gesprekken blijkt dat studenten meerdere methodieken leren inzetten. De opleiding mag dat volgens het panel nog explicieter naar voren laten komen in de documentatie.

De CHE onderbouwt in het dossier en de gesprekken overtuigend waarom zij voornemens is deze opleiding te starten. Door verscheidene maatschappelijke ontwikkelingen neemt de vraag naar het ondersteunen en begeleiden van kinderen steeds verder toe. Tegelijkertijd zijn er tekorten aan goed opgeleide professionals waardoor de wachtlijsten lang zijn. De vraag naar meer (spel)therapeuten is derhalve evident. De CHE heeft reeds een bekostigde en geaccrediteerde hbo-masteropleiding Speltherapie. Zij wil haar opleidingsaanbod op uitdrukkelijk verzoek van de Nederlandse Vereniging voor Speltherapeuten (NVVS) en de Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB) uitbreiden met een Speltherapie-opleiding op bachelorniveau. Uit het dossier en de gesprekken blijkt duidelijk dat deze instanties een behoefte signaleren aan meer startbekwame speltherapeuten en willen dat ook mbo-4 studenten zich hiertoe kunnen op- of omscholen. De CHE komt met deze nieuwe opleiding duidelijk tegemoet aan de behoeften die in de maatschappij en het werkveld leven. Speltherapie is tevens een logische aanvulling op het huidige aanbod van Social Work-opleidingen die de CHE aanbiedt.

Leerresultaten

Om invulling te geven aan het beoogde profiel formuleert de opleiding 24 leeruitkomsten van elk 10 EC die de benodigde kennis, vaardigheden en houdingsaspecten beschrijven. Deze zijn vervolgens thematisch geclusterd in acht samenhangende modules. Met deze werkwijze sluit

Speltherapie aan op het onderwijsconcept dat de CHE ook voor de andere deeltijdopleidingen hanteert.

Inhoudelijk zijn de leeruitkomsten gebaseerd op het beroepsprofiel van de NVVS dat op haar plaats weer is gebaseerd op het Landelijke Domeinprofiel Vaktherapeutische Beroepen van de FVB. In het dossier maakt de opleiding inzichtelijk hoe elk van de leeruitkomsten zich verhoudt tot de drie kerntaken die in het landelijke profiel worden beschreven. Tevens laat de CHE haar eigen profilering duidelijk terugkomen in de leeruitkomsten. Zo is er bijvoorbeeld ruim aandacht voor de ontwikkeling van de professionele identiteit van de student, met een levensbeschouwelijke component.

De opleiding geeft in de gesprekken aan dat zij het concept van leeruitkomsten heeft voorgelegd aan de NVVS, aan andere deeltijdopleidingen van de CHE en aan de examencommissie. Tevens raadpleegde zij de flexibele werkveldadviescommissie van de masteropleiding en verschillende speltherapeuten, waaronder docenten die tevens als speltherapeut werken. Vervolgens heeft zij de feedback van deze stakeholders verwerkt in de set van leeruitkomsten zoals deze in het dossier is terug te vinden. Hoewel het panel deze actieve bijdrage van het werkveld niet overtuigend bevestigd kreeg in het gesprek met de geselecteerde vertegenwoordigers, heeft het documentatie ingezien die dit afstemmingsproces inderdaad onderschrijft. De opleiding betreft het werkveld ook actief nadat zij is gestart. Voor de masteropleiding organiseert de CHE reeds meerdere keren per jaar studiedagen voor speltherapeuten en praktijkbegeleiders en de bacheloropleiding sluit daarbij aan. Het panel concludeert dat de opleiding erin is geslaagd om een set leerresultaten te beschrijven die aansluit op de onderwijsvisie van de CHE en past bij de eisen die het werkveld hieraan stelt.

Onderscheid met de hbo-master Speltherapie

In de gesprekken maken opleidingsteam en werkveld duidelijk waarin deze bacheloropleiding zich onderscheidt van de hbo-master Speltherapie van CHE. Beide professionals zijn na afronding van hun opleiding startbekwaam speltherapeut. Afgestudeerden van deze nieuwe bacheloropleiding kunnen lid worden van de NVVS en de FVB waardoor ze zich kunnen registreren als speltherapeut. Het vertrekpunt van studenten is daarentegen verschillend. Van de masterstudent wordt bij binnenkomst al verwacht dat zij een bepaalde mate van beroeps- en onderzoeksvaardigheden beheersen. De bachelorstudenten krijgen gezien hun startniveau meer tijd om zich te ontwikkelen in de inhoudelijke en praktische kant van het vak van speltherapeut. Voorts biedt de masteropleiding studenten meer verdieping van de speltherapeutische theorie en vaardigheden gericht op specifieke interventies, methoden en doelgroepen. Bovendien wordt van masterstudenten verwacht dat zij een overkoepelende visie ontwikkelen op Speltherapie en de effectiviteit ervan kunnen onderzoeken. Daarmee is er volgens het panel een duidelijk verschil in niveau en oriëntatie tussen de bachelor- en masteropleiding. In de gesprekken geeft het team aan te verwachten dat met de komst van deze bacheloropleiding de invulling van het masterprogramma (op termijn) zal veranderen. Het panel onderschrijft dit en raadt aan om het samenspel tussen bachelor- en masteropleiding nauwlettend te monitoren en daarbij te onderzoeken hoe zij de doorlopende leerlijn van bacheloropleiding naar de masteropleiding zo goed mogelijk kan realiseren.

Niveau

Het opleidingsprogramma kent een opbouw in niveau. In de gesprekken geeft de opleiding aan dat studenten in de eerste twee jaar toewerken naar Associate degree-niveau (NLQF-5), al kunnen studenten niet als zodanig afstuderen. In de tweede fase werken zij toe naar

bachelorniveau (NLQF-6). Uit de toetsmatrijzen blijkt echter dat de opleiding niveau NLQF-6 verbindt aan een aanzienlijk deel van de modules uit jaar 1 en 2. De opleiding dient dit volgens het panel nog aan te passen.

De opleiding geeft aan voor de operationalisering van het niveau van de leerresultaten en bijbehorende indicatoren aansluiting te hebben gezocht bij de beschrijvingen van de verschillende niveaus uit het kwalificatieraamwerk. De opleiding heeft de examencommissie ook gevraagd om advies te geven over het niveau en zij bevestigt haar betrokkenheid in de gesprekken. De opleiding heeft tevens laten zien hoe zij de leerresultaten afzet tegen de Dublin Descriptoren. Al deze maatregelen leiden voor het panel tot de conclusie dat de opleiding het proces om de leeruitkomsten op het juiste niveau te operationaliseren zorgvuldig heeft doorlopen.

Tegelijkertijd ziet het panel in de uitwerking nog wel zaken die nadere verfijning in de onderwijspraktijk behoeven. Soms lijkt het verwachte niveau (te) hoog. Een voorbeeld hiervan is een leeruitkomst uit module 1 waarin van studenten wordt verwacht dat zij zich reeds kunnen positioneren als professionals “in je veranderende professionele rol”. Een ander voorbeeld is indicator 1.2.3 waar de opleiding van studenten verwacht dat zij kennis hebben van spelontwikkeling en spel methodisch kunnen inzetten om de gezonde spelontwikkeling te bevorderen. Deze beschrijving is volgens het panel in de beginfase van de opleiding nog te hoog gegrepen voor studenten. Een mogelijk verklaring hiervoor is dat het niveau van de leerresultaten van de hbo-master Speltherapie één van de vertrekpunten was bij de beschrijving van het niveau van deze opleiding. Het panel doet daarom de aanbeveling dat de opleiding in aanloop naar de start én als deze eenmaal loopt met team doorlopend blijft verifiëren of de niveaubeschrijvingen daadwerkelijk haalbaar zijn voor wat studenten (per fase) kunnen realiseren en de examencommissie hier periodiek bij te consulteren. De gesprekken met docenten en examencommissie geven het panel het vertrouwen dat de opleiding in staat is dit te realiseren.

Op basis van voorgaande concludeert het panel dat de opleiding Speltherapie nadrukkelijk voorziet in een behoefte uit het werkveld dat ook betrokken was bij de ontwikkeling hiervan. De opleiding heeft een bij het profiel passende set leerresultaten geformuleerd en heeft deze afgestemd met relevante interne en externe stakeholders. Deze bacheloropleiding Speltherapie onderscheidt zich qua doelgroep en niveau van de masteropleiding. Aanbevelingen van het panel zien toe op het hanteren van een eenduidige definitie van Speltherapie en het doorlopend verifiëren van de mate van passendheid en haalbaarheid van het niveau per leeruitkomst.

6.2 **Standaard 2: Onderwijsleeromgeving**

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

Programma

Speltherapie is een deeltijdopleiding die in principe vier jaar duurt. Het onderwijsprogramma is opgebouwd uit acht thematische modules met titels als 'Introductie op spel' of 'Werken met systemen'. In elke module werken studenten aan drie leeruitkomsten. Per leeruitkomst formuleert de opleiding indicatoren en rubrics die het leerproces van de student richting geven. Zij heeft in het informatiedossier de eerste twee modules volledig uitgewerkt. Voor de overige zes modules zijn de leeruitkomsten, indicatoren en toetsmatrijzen reeds (in concept) uitgewerkt. In module 5 verbreden of verdiepen studenten hun professionaliteit met een zelfgekozen studieprogramma, bijvoorbeeld één van de minoren die de CHE aanbiedt. In module 6 en 7 vormt een speltherapiestage onderdeel van het programma waarna studenten in module 8 afstuderen door middel van een onderzoeksopdracht in de praktijk onder begeleiding van een docent-coach en afstudeerbegeleider. Het panel stelt vast dat de opleiding op deze wijze een goed gestructureerd en mooi samenhangend programma heeft uitgewerkt dat duidelijk opbouwt in complexiteit en waarin toenemende zelfstandigheid van studenten wordt verwacht.

Kennis & vaardigheden

De inhoudelijke opbouw van het programma is goed. De vakinhoud en beroepsvaardigheden die in het programma aan bod komen, zijn in lijn met wat het panel verwacht van een bacheloropleiding tot speltherapeut. Alle vakinhoud komt in de eerste vier modules aan bod waarna studenten deze materie in de navolgende modules in de praktijk brengen. Studenten leren in de eerste twee leerjaren onder meer over systeemtheorie, verschillende (spel)therapievormen, opvoedkunde, recht, sociologie en ethiek. Hoewel de opleiding in het vaste programma aandacht besteedt aan ontwikkelingspsychopathologie, valt het panel op dat belangrijke psychopathologische onderwerpen zoals autismespectrumstoornissen of licht verstandelijke beperkingen slechts in het keuzedeel aan bod komen. Dergelijke thema's zouden volgens het panel verplichte lesstof moeten zijn voor alle studenten.

De student leert in de eerste fase basale gespreksvaardigheden en spelbegeleidingsvaardigheden en oefent later in het programma met speltherapeutische vaardigheden en interventies. In het eerste jaar vormt leertherapie onderdeel van het programma. De opleiding verstaat daaronder dat studenten tien keer in drietallen in afwisselende rollen therapie sessies oefenen onder begeleiding van methodiekdocenten. Het panel verstaat onder leertherapie echter therapie om zelf van te leren als persoon en professional zoals dat in psychologieopleidingen aan bod komt. Het vraagt zich af of dat in deze opleiding ook de bedoeling is en of docenten daarop zijn toegerust. Als dat niet het geval is, dan kan de opleiding wellicht beter een andere benaming voor dit onderwijs onderdeel kiezen.

Een sterk punt is de aandacht die de opleiding in het programma geeft aan de ontwikkeling van de persoonlijke en professionele identiteit van studenten tot reflectieve en lerende professionals. Deze lijn mondt uiteindelijk uit in een position paper. Daarin verbinden studenten wat hen kenmerkt als mens en professional met de dynamiek en complexiteit van het werkveld. Persoonlijke ontwikkeling is sterk ingebed in het gehele opleidingsprogramma waarmee de opleiding zowel goed aansluit bij de onderwijsvisie van de CHE, als bij het specifieke karakter van deze therapieopleiding.

Flexibilisering

Mede doordat de opleiding conform het deeltijdconcept van de CHE met leeruitkomsten werkt, hebben studenten een bepaalde mate van flexibiliteit. Studenten mogen in de regel zelf kiezen met welke (beroeps)producten zij deze aantonen waardoor zij ruimte krijgen om hun eigen leertraject vorm te geven. Studenten kunnen op meerdere manieren eerder verworven

competenties laten valideren waarmee ze voor delen van het opleidingsprogramma vrijstellingen kunnen verwerven. De volgorde van het programma staat echter vast. Het team heeft een duidelijke visie over de weg die studenten dienen af te leggen om een vakbekwaam speltherapeut te worden en het panel waardeert dat. Mede door de vrijstellingsmogelijkheden geeft de opleiding studenten toch de nodige flexibiliteit om indien gewenst te kunnen versnellen.

Onderzoek & internationalisering

De opleiding beschrijft in het dossier en gesprekken een heldere visie op onderzoek en onderzoekend vermogen die aansluit op de uitgangspunten van de onderzoeksvisie van zowel de CHE als die van het landelijk domeinprofiel Vaktherapeutische beroepen. Voor een afgestudeerde speltherapeut is praktijkonderzoek een middel om met behulp van primaire en secundaire bronnen onderbouwde uitspraken te kunnen doen over specifieke praktijkvraagstukken aangaande cliënten, interventies of beleid. In het programma werkt de opleiding deze onderzoeksvisie goed uit. Onderzoekend vermogen is een integraal onderdeel van verschillende leeruitkomsten en modules. Studenten leren gedurende de modules problemen te signaleren, onderzoeksvragen te formuleren en deze op methodische wijze te beantwoorden. In het programma is aandacht voor onderzoeksmethoden zoals observatietechnieken, interviewen, literatuuronderzoek en brongebruik. Als sluitstuk van de onderzoekslijn voeren studenten in module 8 zelfstandig een innovatieve onderzoeksopdracht uit in de praktijk. Op deze wijze zet de opleiding een doorlopende onderzoekslijn neer die past bij het beroepsprofiel en die de beoogde doelgroep van mbo-studenten in staat stelt om hun onderzoeksvaardigheden verder te ontwikkelen.

Het internationale perspectief komt voor de oriëntatie van het vak van speltherapeut voldoende aan bod. Dat zoekt de opleiding met name in het aanbieden van internationale literatuur en webinars, uitwisselingsmogelijkheden met internationale partners en door op termijn internationale stagemogelijkheden en onderzoeksopdrachten te bieden voor studenten die dat graag willen.

Werkvormen

Studenten werken deels zelfstandig aan leertaken die de opleiding ze via de elektronische leeromgeving beschikbaar stelt. Het deeltijdconcept van de CHE voorziet daarnaast in zes lesdagen per module wat neerkomt op dat studenten eens in de drie weken naar school gaan. Omdat studenten van deze bacheloropleiding Speltherapie zich veel nieuwe kennis en vaardigheden eigen moeten maken is de opleiding volgens het dossier voornemens om voor hen te voorzien in gemiddeld één fysieke contactdag per lesweek. Het panel vindt dat een goed voornemen. Naast het belang van voldoende contacttijd om de nodige kennis en vaardigheden te kunnen leren, helpt de beoogde intensivering om gemeenschapsvorming en binding tussen studenten, speerpunten van de onderwijsvisie van CHE, goed te faciliteren.

De opleiding realiseert in het programma een gevarieerd aanbod van werkvormen. Aan het begin van de contactdagen staan studenten en docenten gezamenlijk stil bij een onderwerp passend bij het thema dat op dat moment centraal staat. Dat kan zijn in de vorm van een gedicht of lied en studenten mogen ook zelf (actuele) vraagstukken inbrengen. Het panel waardeert deze waardengerichte en persoonlijke dagstart en vindt dit een illustratief voorbeeld van hoe de visie van de CHE in de onderwijspraktijk uitwerkt. De contactdagen zijn verder bedoeld voor verrijking en integratie van de lesstof in de vorm van inspiratiecolleges, community-bijeenkomsten, trainingen of begeleide coaching in groepen van zes studenten door een docent-coach. Vanaf het derde leerjaar vindt tijdens de stage tevens supervisie door gecertificeerde supervisors

plaats in groepen van drie à vier studenten. Dat vindt het panel een meerwaarde voor de studenten van deze opleiding.

Instroom

Voor het eerste cohort, gepland voor collegejaar 2024-2025, hoopt de opleiding op een instroom van 24-30 studenten waarna zij in de daaropvolgende jaren hoopt te groeien. Zij richt zich nadrukkelijk op professionals met een mbo-opleiding in het sociaal agogische domein of het educatieve domein die zich willen op- of omscholen tot speltherapeut. Elke student dient te beschikken over een relevante praktijkleeromgeving binnen een professionele setting waar de gelegenheid is om de betreffende beroepsopdrachten uit te voeren en leeruitkomsten aan te tonen. Studenten met een andere dan hiervoor genoemde mbo-opleidingen, maar die wel aan de wettelijke instroomeisen voldoen, zijn tevens welkom. Met hen zal de opleiding altijd een intakegesprek houden om gezamenlijk vast te stellen of deze opleiding past bij hun persoonlijke situatie. Het panel acht deze instroomcriteria passend bij de aard van deze deeltijdopleiding. Wel adviseert het panel om met elke student een intakegesprek te houden om te onderzoeken in hoeverre de persoonlijke en professionele situatie van de student een voldoende vertrekpunt biedt om aan de opleiding te beginnen.

Praktijkleren

Uit de gesprekken blijkt dat studenten minimaal 16 uur per week in een geschikte praktijkleeromgeving dienen te werken. De opleiding geeft aan eisen te stellen aan de aard van de organisatie en de werkzaamheden die daar plaatsvinden. Om de kwaliteit van de praktijkplek te garanderen, gaat de opleiding een werkplekscan gebruiken die al in andere deeltijdopleidingen wordt ingezet. Voor deze opleiding is het belangrijk dat spelen en de ontwikkeling van en interactie met kinderen een centrale plek in de organisaties innemen. Docenten en werkveldvertegenwoordigers geven aan dat bijvoorbeeld onderwijsorganisaties, kinderopvang of organisaties in jeugdhulp of (geestelijke) gezondheidszorg geschikte praktijkleeromgevingen kunnen zijn. Daarnaast geeft de opleiding aan dat zij bepaalde verwachtingen heeft van de praktijkbegeleider die de student in de organisatie begeleidt. Deze dient hbo-geschoold te zijn, ervaring te hebben met spelbegeleiding en voldoende tijd te hebben voor de begeleiding van de student. In jaar 3 en 4 dient de student begeleid te worden door een speltherapeut. De opleiding legt de gemaakte afspraken vast in een tripartite overeenkomst tussen student, school en praktijkplek. Tevens traint zij praktijkbegeleiders voor hun begeleidende rol.

Het panel stelt vast dat de opleiding zich bewust is dat het praktijkleren cruciaal is om deze deeltijdstudenten in staat te stellen hun leeruitkomsten aan te tonen. Speltherapie heeft een beeld van de voorwaarden waaraan het praktijkleren en de praktijkbegeleiders moeten voldoen en is voornemens deze bij de intake te bespreken en vast te leggen. Zo vergroot zij de kans dat de praktijkleeromgeving voldoet. Desalniettemin blijft de waarborging van de kwaliteit van het praktijkleren voor alle studenten van deze deeltijdopleiding een continu aandachtspunt. De eisen die Speltherapie daaraan stelt zijn nog te impliciet. Op deze wijze kan zij bijvoorbeeld nog niet altijd garanderen dat er daadwerkelijk voldoende kennis en ervaring met spel(begeleiding/therapie) en/of interactie met kinderen in de organisaties aanwezig is. Het panel doet daarom de aanbeveling dat de opleiding de eisen en verwachtingen voor praktijkleeromgevingen en praktijkbegeleiders concreter en explicieter vastlegt, deze bij de intake met elke student en werkplek afstemt en vastlegt in de beoogde overeenkomst. Het panel vertrouwt erop dat zij dit voorafgaand aan de start van de opleiding in 2024-2025 kan realiseren en voelt zich in dit vertrouwen gesterkt door de betrokkenheid van de werkveldpartners en de sterke vraag die zij, ook in de gesprekken, uiten voor deze professionals.

Docenten

Het panel sprak met een enthousiast en gedreven docententeam dat uit zestien docenten bestaat. De inhoudelijke bekwaamheid van het docententeam is over de gehele linie goed. Uit het dossier blijkt dat alle docenten minimaal op masterniveau zijn opgeleid in met name de Psychologie, (Ortho)pedagogiek en/of Speltherapie en dat drie docenten zijn gepromoveerd. Een deel van het team is geregistreerd supervisor. Daarnaast zijn meerdere docenten in de praktijk actief als speltherapeut wat de praktijkgerichtheid van het team ten goede komt. De opleiding werkt daarnaast met gastdocenten die actief zijn als speltherapeut. Tot slot is de lector Jeugd en Gezin verbonden aan het onderwijs en onderzoek van de nieuwe opleiding.

De didactische bekwaamheid van de docenten is op orde. Het docententeam is reeds verantwoordelijk voor de uitvoering van de hbo-masteropleiding Speltherapie en heeft ervaring met het verzorgen van het beoogde onderwijs. Mogelijke uitdaging voor het team is om goede aansluiting te vinden bij de nieuwe doelgroep van studenten die mbo-niveau als vertrekpunt hebben. Het panel hecht eraan te benadrukken dat docenten hieraan aandacht besteden en hierover met elkaar in gesprek blijven.

Acht docenten beschikken over een Basiskwalificatie Examinering (BKE) en twee docenten over een Seniorekwalificatie Examinering (SKE) waarmee de toetsdeskundigheid voldoende geborgd lijkt. Uit de gesprekken blijkt verder dat het team, in aanloop naar een nieuw toetsbeleid dat onder meer de invoering van programmatisch toetsen bevat, volgend schooljaar getraind wordt in het geven van formatieve feedback. Het management geeft desgevraagd aan dat de huidige capaciteit voldoende is voor de verwachte instroom en dat ze indien nodig aanstellingen kan uitbreiden of nieuwe docenten kan werven.

Voorzieningen

De opleiding kan nog een ontwikkelslag maken in de opleidingsspecifieke voorzieningen nu zij het voornemen heeft om de populatie Speltherapie-studenten uit te breiden. Thans beschikt de CHE over spelmaterialen die wanneer nodig voor de masteropleiding gebruikt kunnen worden. Studenten van de nieuwe opleiding zullen straks gedurende vier jaar regelmatig op school aanwezig zijn en dan veel beroepsvaardigheden moeten oefenen. Het panel doet daarom de aanbeveling om een aparte, volledig uitgeruste en uitnodigende spelruimte in te richten. Naast dat studenten daar hun speltherapeutische vaardigheden verder kunnen bekwamen, kan deze ruimte tevens dienen als goed voorbeeld van hoe zij spelsituaties adequaat kunnen inrichten.

Het panel komt op basis van voorgaande tot de conclusie dat de opleiding de onderwijsleeromgeving overwegend goed heeft ingericht. Het opleidingsprogramma is logisch en gestructureerd opgebouwd, biedt een mooie variatie aan werkvormen en geeft studenten voldoende flexibiliteit. Studenten krijgen een stevige basis aan beroeps- en onderzoeksvaardigheden en vakinhoud, al kan er voor alle studenten nog meer aandacht zijn voor bepaalde psychopathologische thema's. Het beoogde docententeam is inhoudelijk en didactisch goed in staat om het programma te verzorgen. Gezien de belangrijke positie van het praktijkleren dient de opleiding nog nader te expliciteren welke eisen en verwachtingen zij stelt aan geschikte praktijkleeromgevingen en aan de praktijkbegeleiders. Tevens kan zij nog een stap maken in het permanent aanbieden van op spelbegeleiding en speltherapie gerichte opleidingsvoorzieningen.

6.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

Toetssysteem

De opleiding slaagt erin om een praktijkgericht en voldoende divers toetssysteem in te richten waarin duidelijk is voor studenten wat van hen wordt verwacht en dat hun leerproces goed ondersteunt. Voor de toetsing van Speltherapie vormen het toetsbeleid van de CHE in het algemeen en het Toetsbeleid Deeltijdopleidingen CHE in het bijzonder een uitgangspunt. Dit betekent onder meer dat elke leeruitkomst afzonderlijk wordt afgetoetst. Uit het toetsplan blijkt duidelijk welke toetsvorm aan welke leeruitkomst is gekoppeld. Studenten tonen hun ontwikkeling zoveel mogelijk aan met behulp van beroepsproducten die zij in de eigen praktijkleeromgeving realiseren. Vooral in de eerste vier modules zet de opleiding daarnaast digitale en schriftelijke kennistoetsen in. De vorm van de beroepsproducten is afhankelijk van de praktijksituatie waarin studenten opereren. Hierdoor hebben studenten een bepaalde mate van flexibiliteit om de toetsing op hun eigen manier in te vullen. Wel dienen studenten altijd een theoretische verantwoording en een reflectie op hun leerproces toe te voegen aan hun beroepsproduct. De opleiding maakt voor studenten goed inzichtelijk waaraan hun beroepsproducten moeten voldoen doordat zij per leeruitkomst indicatoren en rubrics heeft opgesteld. De verschillende vrijstellingsmogelijkheden waar de opleiding in voorziet dragen tot slot ook bij aan de studentgerichtheid van het toetssysteem.

Voor examinatoren vormen de indicatoren en rubrics de leidraad voor de beoordeling van de beroepsproducten. Per indicator formuleert de opleiding wanneer de student deze onvoldoende, voldoende, goed of excellent aantoont. Examinatoren onderbouwen hun oordeel altijd en geven deze feedback terug aan de student. Uit de gesprekken blijkt dat de indicatoren in een dialogisch proces tussen docenten en examinatoren tot stand zijn gekomen. Voor alle modules inclusief de afstudeeropdracht heeft de opleiding deze indicatoren en toetsmatrijzen uitgewerkt en deze maken op het panel een voldoende consistente en solide indruk.

Borging

De opleiding neemt verschillende goede maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te waarborgen. Aan elke leeruitkomst is een BKE- of SKE-geschoolde examinerator verbonden die benoemd is door de examencommissie. Deze is eigenaar van het beoordelingsformulier en de toetsmatrijs. Om de betrouwbaarheid van de beoordeling te vergroten, is deze examinerator ook verantwoordelijk voor periodieke afstemming en kalibratie tussen de verschillende beoordelaars. In de gesprekken bevestigt de opleiding dat in deze kalibratie is voorzien en dat de examencommissie hierop toeziet. Uit de beantwoording van de vragen van het panel blijkt echter nog niet eenduidig of dat kalibratie voorafgaand en/of na afloop van de toetsing betreft. Het panel adviseert om, zeker in de beginfase van de opleiding, beide te doen. Dan kunnen de examinatoren de criteria goed onderling afstemmen voordat zij de beroepsproducten daadwerkelijk beoordelen. Na de examinering evalueren ze vervolgens hoe de toetsing is verlopen teneinde de lessen hiervan mee te nemen naar volgende modules en leerjaren. De praktijkbegeleider is geen examinerator, maar heeft een adviserende rol in de beoordeling. Zij

worden hierin getraind door de opleiding . Bij toetsing op eindniveau zijn tot slot minimaal twee examinatoren betrokken om de objectiviteit en betrouwbaarheid hiervan te waarborgen.

In het dossier geeft de opleiding op heldere wijze weer welke taken de voor deze opleiding verantwoordelijke deeltijdonderwijs-examencommissie in het kader van haar borgende taak vervult. De verschillende deelnemers bevestigen in de gesprekken de in het dossier beschreven werkwijze. De opleiding heeft de examencommissie betrokken bij de ontwikkeling en heeft haar gevraagd advies te geven over de leeruitkomsten, indicatoren en het niveau. De examencommissie meldt in de gesprekken dat zij de toetsdocumentatie al goed op orde vindt en heeft suggesties ter verbetering gedaan. De opleiding geeft aan deze feedback te hebben verwerkt. De examencommissie geeft tevens aan dat de toetsmatrijzen op basis van ervaringen regelmatig nog aangepast worden en dat daarvoor een proces is ingericht. Het panel waardeert deze afstemming en verwacht dat opleiding en examencommissie periodiek zullen blijven afstemmen in aanloop naar de start, én als de opleiding eenmaal is aangevangen. Op die wijze kan zij de leeruitkomsten, het niveau en toetsing daarvan op basis van opgedane ervaringen waar nodig verder verbeteren.

Op basis van voorgaande concludeert het panel dat de opleiding een adequaat en voldoende divers systeem van toetsing inricht dat in lijn is met het beleid van de instelling en de uitgangspunten van de bacheloropleiding Speltherapie ondersteunt. De toetsing van leeruitkomsten op basis van beroepsproducten is praktijkgericht en geeft studenten voldoende ruimte voor eigen invulling. Door de indicatoren en rubrics per leeruitkomst is voor studenten duidelijk wat de opleiding van hen verwacht. Verder neemt de opleiding goede maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen en de examencommissie ziet daar vanuit haar wettelijke borgende taak ook adequaat op toe.

6.4 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Bachelor of Arts.
Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: Gezondheidszorg.

Afkortingen

BKE	Basiskwalificatie Examinering
CHE	Christelijke Hogeschool Ede
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs
EC	European Credits
FVB	Federatie Vaktherapeutische Beroepen
hbo	hoger beroepsonderwijs
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie
NVVS	Nederlandse Vereniging Voor Speltherapeuten
SKE	Seniorkwalificatie Examinering

